

ZPRAVODAJ MĚSTYSE LUKOV

2/2025 ČERVENEC

Vážení spoluobčané,
nové vydání zpravodaje Vám přináší aktuální přehled událostí, novinek a zajímavostí z Lukova. Dočtete se v něm podstatné zprávy o dění v městysi. Uplynulé období bylo ve znamení řady významných projektů, aktivit a kulturních akcí, které přispěly k rozvoji naší obce. Děkuji všem, kteří se na jejich uskutečnění podíleli a přispěli k tomu, že se Lukov dále rozvíjí jako příjemné a prosperující místo k životu. Věřím, že Vám zpravodaj přinese nejen užitečné informace, ale také potvrdí, že společným úsilím a odpovědným přístupem dokážeme i nadále zlepšovat kvalitu života v městysi.

Doufám, že i nadále budeme budovat a společně rozvíjet Lukov jako krásné a přátelské místo – pro nás, naše rodiny i pro ty, kdo sem přijíždějí. Abychom se v něm všichni cítili skutečně dobře a jako doma. Klidné a šťastné pokračování letošního roku přeje

Marek Langer
starosta Lukova

Na Facebooku Lukova se téměř pravidelně objevují velmi pěkná foto Lukova a jeho okolí, jejichž autory jsou Kateřina Pavlíková, Renata Sklenářová a Petr Langer. Uveřejněný snímek je od posledně jmenovaného fotografa.

Z JEDNÁNÍ ZASTUPITELSTVA V I. POLOLETÍ 2025

ÚNOR (20. 2.)

- Starosta předložil Rozpočtové opatření číslo 7. Podle něj přibude do obecní pokladny příjem z prodeje elektrické energie vyrobené solárními panely na budovách městyse, zvýšený příjem z pronájmu polí, příjem z prodeje stolní hry, jejíž součástí je Lukov a Nový Hrádek. Výdajovou část tohoto rozpočtového opatření tvoří prodloužení hlavního vodovodního

a kanalizačního řadu k pozemkům určeným k zástavbě, nákup pivních sklenic do kulturního domu, dar do tomboly a další drobnější položky. Zastupitelé městyse tento dokument vzali na vědomí.

- Zastupitelé schválili Znění smlouvy o příspěvku na spolufinancování sociálních služeb v síti Obce s rozšířenou pravomocí Znojmo na rok 2025.

DUBEN (1. 4.)

- Územní studii, která určuje pravidla výstavby nových domů v lokalitě B2, B7 a B8 (směrem na Horní Břečkov a na Pyramidu), schválili zastupitelé. Studie, vypracovaná znojemským architektem Josefem Kolmanem, je v souladu s požadavky Správy Národního parku Podyjí.

- Téměř všichni občané, kteří si od městyse pronajímali obecní pozemky, mají i nadále zájem na jejich užívání,

a to i za zvýšenou cenu deseti korun za metr čtvereční schválenou podle ceníku ročních nájmu již vloni v listopadu. Městys vypracoval návrhy nových smluv a projednal je s nájemci. Zastupitelé pak všechny pronájmy schválili. (Seznam nájemců je i s mapovými přílohami a s výměrami jednotlivých pozemků součástí zápisu z dubnového jednání zastupitelů.) Nové nájemní smlouvy platí od prvního ledna letošního roku.

KVĚTEN (26. 5.)

- Žádost Linky bezpečí o příspěvek ve výši čtyři tisíce korun na její provoz, odsouhlasila většina zastupitelů. Linka poskytuje krizovou pomoc a poradenství dětem a mladým lidem, a to v obtížných životních situacích i při řešení každodenních problémů.

- Se zprávou Policie ČR o stavu veřejného pořádku v Lukově za uplynulý rok seznámil na jednání starosta. V našem okrsku nebyla prověřována žádná trestná činnost. Stráž-

ci zákona řešili pouze dopravní přestupky týkající se neoprávněného vjezdu motorových vozidel do Národního parku Podyjí. Zastupitelé vzali tyto informace na vědomí.

- Pozemek o velikosti 392 metrů čtverečních za 24 tisíc korun na rozšíření chystaného parkoviště u hřbitova koupí městys od soukromého vlastníka. Odsouhlasili to zastupitelé a pověřili starostu k podpisu kupní smlouvy.

ČERVEN (25. 6.)

• Zastupitelé projednali a schválili „Závěrečný účet městyse Lukov za rok 2024“ včetně příloh, „Zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření za rok 2024“, „Účetní závěrku sestavenou k 31. 12.

2024 a výsledek hospodaření městyse Lukov za rok 2024“.

Více informací z jednání zastupitelů se dozvíte na webu městyse Lukova, v sekci úřad, úřední deska, zastupitelstvo obce.

NOVÝ ÚZEMNÍ PLÁN: CHYSTÁ SE VEŘEJNÉ PROJEDNÁNÍ

Finišuje příprava nového územního plánu, který je základním dokumentem pro rozvoj Lukova. Podstatné části tohoto dokumentu projednal městys se Správou Národního parku Podyjí a s odborem územního plánování Městského úřadu Znojmo. Všechny podklady má nyní projektant, který územní plán připraví na veřejné projednání plánované na druhou polovinu letošního roku.

„Budeme velmi rádi, když se aktivně zapojíte do procesu plánování. Je třeba, abyste vyjádřili své připomínky, názory nebo případné obavy,“ vyzývá obyvatele Lukova starosta. Zdůraznil, že územní plán městyse je závazný dokument pro budoucí investice městyse i občanské a podnikatelské aktivity v Lukově. Proto by na něm měli spolupracovat všichni jeho obyvatelé tak, aby všem co nejvíce vyhovoval.

BUDOU VĚTRNÉ ELEKTRÁRNY U LUKOVA?

Lukov obdržel návrh společnosti, která má zájem o výstavbu větrných elektráren v katastru městyse. Jde o projekt, který bude mít významný dopad na městys i blízké okolí, pokud by se uskutečnil. „Velmi nám záleží na názoru každého z vás, a proto budete pozváni

na zasedání zastupitelstva, na kterém proběhne veřejné projednání tohoto záměru. Vaše připomínky a podněty jsou pro nás důležité a pomohou nám při dalším rozhodování o tom, zda někdy budou v sousedství naší obce větrné elektrárny,“ zdůraznil starosta.

NOVÁ ZELEŇ A CESTY I NA DRUHÉ POLOVINĚ NÁVSI

Pokud se podaří získat finanční příspěvek, ještě letos nebo v příštím roce na jaře začne úprava zbývajících částí návsi. Městys letos v únoru podal žádost

o dotaci, která pomůže celý projekt revitalizace návsi dokončit. Pokud bude kladně vyřízena, městys pak vyhlásí veřejné výběrové řízení na zhotovitele.

U HŘBITOVA VZNIKÁ PARKOVIŠTĚ

Městys již má vypracovaný projekt na odstavné parkoviště vedle hřbitova. Nyní čeká na dokončení změny územního plánu tak, aby mohla jeho výstavba pokračovat. Současně doufá, že bude vyhlášen dotační titul, který by pomohl s financováním a alespoň částečně snížil náklady na jeho vybudování. Letos na jaře stavbaři na budoucím parkovišti částečně skryli ornici a plochu lehce zpevnili. Přes letní měsíce zde mohou

parkovat návštěvníci Lukova, což sníží počet aut v městysi. Někteří řidiči stále parkují na nových travnatých plochách, které se tím poškozují. „Pokud uvidíte návštěvníky, jak v Lukově parkují na travnatých plochách, slušně je prosím požádejte, aby svůj vůz zaparkovali na tomto zatím provizorním parkovišti. Budeme tím chránit naši zeleň, o kterou pečujeme,“ vyzývá místní lukovský starosta.

ZVÝŠILA SE CENA ZA ODVOZ A ULOŽENÍ KOMUNÁLNÍHO ODPADU

Srovnání výsledků odpadového hospodářství v městysi za rok 2024 a 2023 vychází přibližně stejně. Finanční náklady na tyto služby se meziročně mírně snížily o zhruba 0,1 procenta, a to především díky výraznému snížení množství svezených tun objemného odpadu ze sběrného dvora městyse (téměř o 42 procenta). Bohužel cena za odstranění tuny tohoto druhu odpadu meziročně vzrostla téměř o 640 korun. Výraznější zdražení lze pozorovat například za likvidaci plastového odpadu, kde navýšení představuje 960 korun za tunu, u papíru je to zvýšení o 450 korun za tunu a u skla asi

300 korun za tunu.

Cena za tunu komunálního odpadu mírně klesla zhruba o 0,75 procent (z 3 076 Kč/t na 3 053 Kč/t). Přesto jsou celkové náklady vyšší, a to díky nárůstu množství odpadu o asi 2,56 tuny, tedy přibližně o 5,7 procent. „Lze říci, že odpadové hospodářství městyse je celkově stabilní, proto touto cestou děkuji všem občanům za aktivní přístup k třídění odpadu. Vaše snaha má smysl a je základem efektivního odpadového hospodářství, které nejen chrání životní prostředí, ale šetří peníze nás všech,“ hodnotí místostarostka Lukova Vladimíra Hochová.

Přehled příjmů a výdajů na odpadové hospodářství a produkce odpadů							
Příjmy za rok:	2023	2024	Výdaje za rok	2023		2024	
				Cena (Kč)	Množství (t)	Cena (Kč)	Množství (t)
Občané + chalupáři	147 776	148 750	Svoz skla	8 785	4,45	10 022	4,41
Podnikatelé	58 367	58 592	Svoz plastu	57 619	8,10	61 084	7,56
EKO-KOM	69 288	91 864	Svoz papíru	22 043	4,87	20 263	4,07
			Svoz kovu	3 927	0,14	4 365	0,18
			Biodpad	29 771	13,73	27 214	18,76
			Nebezpečný odpad + PNEU	3 062	0,15	5 572	0,33
			Objemný odpad	36 071	12,02	25 383	6,97
			Komunální odpad	136 910	44,49	143 676	47,05
			Oděvy	0	0,91	0	0,79
			Náklady na sběrné místo	3 198	0,00	3 432	0,00
	275 431	299 206	Celkem	301 386	88,86	301 011	90,12
Rozdíl mezi příjmy a výdaji (- doplatek městyse Lukov)				-25 955		-1 805	

V MĚSTYSI PŘIVÍTALI MARIANU A MATĚJE

V květnu se uskutečnilo „vítání občánků“, které má v městyse přesná pravidla. Vítány jsou pouze děti narozené mamince s trvalým pobytem v Lukově, které tak automaticky získávají stejné bydliště. Vzhledem k tomu, že se mnoho dětí nerodí, je tento obřad připravován jednou za tři roky.

Jestliže se během tří let narodí tři a více dětí, uskuteční se obřad v zasedací místnosti úřadu městyse. Pokud je dětí méně, je obřad vykonán jako osobní návštěva starosty a místostarostky v místě bydliště

dítěte. Zástupci městyse předají jeho rodičům písemnou i osobní gratulaci, maminka dostane kytičku, finanční dar a drobný dárek pro dítě. Rodiče pak podepíší slavnostní zápis z přivítání nových občánků do života a jejich přijetí do společenství městyse Lukov.

V současném (tříletém) období se v Lukově narodily dvě děti, a to Matěj Indruch a Mariana Molíková. Přejeme jim a jejich rodičům pevné zdraví, štěstí a osobní spokojenost.

VOLÍME POSLANCE DO PARLAMENTU

Zasedací místnost úřadu městyse se v pátek 3. a v sobotu 4. října promění ve volební místnost. Obyvatelé Lukova obdrží předem do poštovních schránek volební lístky se jmény kandidátů. Volební místnost bude v pátek otevřena od 14 do 22 hodin, v sobotu od 8 do 14 hodin. Novinkou je, že hlasující

může svoji totožnost ve volební místnosti prokázat elektronicky, takzvanou eDokladovkou ve svém mobilu. Kdo bude hlasovat jinde než v Lukově, požádá na úřadě městyse o voličský průkaz, písemně nejpozději sedm dnů před volbami a ústně nejpozději dva dny před jejich konáním.

Z KULTURNÍHO A SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA

Sezonu zahájil 1. Obecní ples

Milovníky tance a dobré zábavy přilákal 1. Obecní ples, který se konal letos v lednu v nově zrekonstruovaném kulturním domě. Večer zahájil folklorní soubor Dyjavánek ukázkou lidových tanců. K poslechu a tanci hrála skupina Klaxon. K příjemné atmosféře plesu přispěl vtip moderátora Vojty Čabaly. Hosté obdrželi na přivítanou balíček, který potěšil a podpořil společenský duch akce. Obsahoval kořenící přípravek a atypickou lahvičku vína. Součástí programu byla

tombola čítající na 500 cen. Tři šťastlivci si mohli odnést ty nejhodnotnější. Byla to možnost zapůjčení auta na víkend, dále poukázka na nákup zboží v hodnotě 15 tisíc korun a hlavní cena – televize v hodnotě téměř 20 tisíc korun. „Velké poděkování patří všem sponzorům za poskytnuté dary, které nám umožnily zpestřit a obohatit ples. Jejich příjmení a firmy jsme zveřejnili na webových stránkách a na Facebooku městyse Lukova,“ informovala lukovská místostarostka.

Masopustní maškary ovládly Lukov

Masopustními oslavami ožil městys první březnovou sobotou. Maškary dopoledne vyrazily průvodem na občůzku městysem, aby obveselily děti i dospělé. Medvěd, zajíc, kominík, pirát a další masky po roce opět připomněly tuto prastarou lidovou tradici.

Masopust odpoledne pokračoval karnevaelem pro děti. Čekal na ně bohatý program plný her, soutěží a tvořivých aktivit. Vyzkoušely si nejrůznější úkoly a zapojily se do bohaté tomboly s lákavými cenami.

Čaroděj Cup opět vyhráli ženatí

Pálení čarodějnic se poslední dubnový den zúčastnili místní i přespolní všech věkových kategorií. Začalo odpoledne fotbalovým zápasem Čaroděj Cup, v němž zvítězil tým ženatých mužů nad svobodnými. Děti si pak vpoledne vyzkoušely svoji dovednost na „opičí dráze“ a bavily se při společných hrách. Za svou šikovnost do-

staly drobné odměny. Večer byla zapálena vatra, která symbolicky odehнала všechny „čarodějnické“ síly, přinesla dobrou náladu a štěstí. Na menším táborovém ohni si zájemci opekli špekáčky, které byly pro všechny zdarma. Návštěvníci si u ohně popovídali se sousedy a známými a tak příjemně ukončili den.

Štrúdl ochutnali i lukovští rodáci

Na setkání rodáků uspořádané čtvrtou květnovou sobotou, městys pravidelně zve občany, kteří se v Lukově narodili nebo v něm od útlého věku vyrůstali a dovršili 60 let. Finančně na ně přispěli všichni zúčastnění, kteří si uhradili obědové menu. Letos je připravili žáci Střední odborné školy Znojmo, Dvořákova, kteří zajistili i skvělou obsluhu. Škola současně zapůjčila veškerý potřebný inventář. Za všechny tyto služby jim patří velký dík.

Odpoledne pokračovalo Štrúdlbraním. Akce je inspirována českým rekordem o nejdělsí štrúdl, jehož je Lukov držitelem od roku 2019. Závin tehdy měřil úctyhodných 154,6 metrů a skládal se ze 467 nohavic, které upekly lukovské hospodyňky. Tento úspěch se pro městys stal nejen důkazem kulinářského umění místních žen, ale i tradiční soudržnosti obyvatel Lukova. Proto vznikl nápad pořádat každým druhým rokem Štrúdlbraní, které připo-

míná a oslavuje tento unikátní rekord. Jeho zlatým hřebem je Soutěž v pečení štrúdlu. Letos se jí zúčastnilo celkem devět soutěžících, pro které byly připraveny hodnotné ceny. První tři nejméně úspěšnější pekařky obdržely kromě 10 kilo mouky, dárek a poukázka na nákup do domácích potřeb. O třetí příčku se dělily dvě soutěžící Eva Kilhofová a Lenka Kratochvílová. Každá získala po 48 bodech, a tak se rozdělila i cena. Obě dostaly po pěti kilech mouky a víno, o poukázku si losovaly. Více štěstí měla Eva Kilhofová, která si odnesla poukázku na nákup. Na druhém místě s 51 body byl štrúdl, který přinesl Jakub Plaček z Olbramkostela. První místo obsadil Vánoční štrúdl Věry Šťastné, který získal úctyhodných 59 bodů. Lahví vína a vařečkou byly za snahu odměněny ostatní pekařky. Porotu tvořili návštěvníci Štrúdlbraní, kteří moučníky soutěžících ochutnávali a přidělovali jim body. Také

letos byl pro občerstvení všech přichozích zdarma připraven čerstvě upečený štrúdl, který byl připravován a upečen přímo před zraky všech návštěvníků na návsí u kulturního domu. Poděkování patří nejen členům kulturního výboru, ale i spoluobčanům, kteří bez nároku na jakoukoliv

odměnu pomáhali při zajištění této náročné akce.

Součástí Štrúdlobraní byl program v kulturním domě – pohybové vystoupení děvčat z Gladork Gym Znojmo, zpěv Mužáků z Březí a večerní taneční zábava s Riky band.

Prosba

Není v našich silách oslovit na setkání rodáků všechny bývalé Lukováky, proto Vás prosíme o pomoc. Pokud byste ve svém okolí zjistili, že někdo takový nebyl pozván, sdělte tuto informaci na úřad městyse, abychom ho mohli pozvat na příští setkání. Nemáme k dispozici žádnou databázi a využíváme jen informace od našich občanů, kteří s aktualizací seznamu vypomáhají jen na základě svých vzpomínek. Děkujeme.

Děti oslavily svátek jako Robinsoni

Nejmenší se společně se svými rodiči vypravili na oslavu Dětského dne do Rodinného parku Robinson v Jihlavě. Na výlet vyrazili první červnovou sobotu autobusem, což jim umožnilo bezstarostné cestování. V rodinném parku si podle svých možností a věku vyzkoušely široké spektrum atrakcí, od adrenalinových prolézaček a lanových center, přes

kolotoče a houpačky, až po klidnější odpočinkové zóny a prostor pro piknik. Děti si vychutnaly hry, soutěže a dobrodružství a rodiče zase příjemné prostředí, které jim bylo vyhrazeno. Smích, radost a společné zážitky upevnily rodinné vazby a všem účastníkům výletu, na který budou dlouho vzpomínat, přinesly mnoho pozitivní energie.

Z RYBNÍKA VYLOVILI KAPRY CEJNY I KARASA

Pohodové dopoledne na rybářských závodech si u lukovského rybníka užili soutěžící o druhé květnové neděli. Je-

denáct rybářů, z toho pět dětí, ulovili 16 ryb, z toho bylo devět cejnů, tři plořice, tři kapři a jeden karas. Bodovalo

se podle pravidla - za každý centimetr délky ulovené ryby připadl jeden bod. Vítězové obdrželi hodnotné ceny, což byly poukázky na nákup rybářských potřeb i speciální odměny. Vítězka dětské kategorie Natálka Nováková ze Znojma se radovala z ceny nového rybářského prutu. Ulovila tři cejny a kapra a získala 107 bodů. Ostatní malí rybáři obdrželi diplomy za účast a za snahu drobné

rybářské dárky. V kategorii dospělých se na bronzové příčce umístil David Fiala z Lukova s 94 body. Ulovil pěkného kapra a karase. Druhé místo obsadil Milan Novák ze Znojma s úlovkem pěti cejnů s celkovým počtem 109 bodů. Prvenství připadlo Lukovákovi Jaroslavu Klikovi se 137 body. Ty nasbíral za ploutice, cejna a výstavního kapra o délce 66 centimetrů.

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Životní jubilea v I. pololetí 2025 oslavili:

LEDEN

Miroslav Foukal 60 let
Rostislav Čabala 60 let

Vladimíra Rašková 70 let
Ludmila Urbanová 75 let
Jiří Mála 75 let
Darina Foukalová 60 let

ÚNOR

Otakar Watzinger 70 let

ČERVEN

Pavel Doležal 75 let
Anna Přítulová 60 let
Miroslav Segeč 60 let

BŘEZEN

Josef Trochta 70 let
Hana Maxerová 50 let

DUBEN

Josef Hrubý 65 let
Ludmila Krejčová 60 let

KVĚTEN

Marie Dobišková 80 let
Jan Nudera 80 let

V červnu jsme se rozloučili:

Luděk Fiala starší

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA – DÍKY ZA ŠTĚDROST!

Téměř deset tisíc korun vhodili během Tříkrálové sbírky první lednovou sobotu obyvatelé Lukova do pokladničky koledníků. Oblastní charita Znojmo, která sbírku na Znojemsku pořádá, vybrala letos 3 503 562 korun. Z této částky jde 15 procent na celodiecezní (krajské) a 10 procent na celostátní projekty (včetně zákonných režijních nákladů sbírky), 10 procent směřuje na pomoc do zahraničí a 65 procent se uplatní v našem regionu. Znojemská Charita z těchto peněz podpoří například 300 tisícovou částkou půjčovnu kompenzač-

ních pomůcek, která za ně koupí pomůcky pro pacienty Domácí hospicové péče. Stejně vysoká částka pomůže vybavit nové charitní centrum ve Znojmě, které bude otevřeno letos na podzim a do něhož se soustředí zdravotní a terénní sociální služby. Na Charitní záchrannou síť je vyčleněno 450 tisíc korun. Z nich jsou například hrazeny potraviny, léky, boty nebo nocleženky pro lidi bez přístřeší. Na individuální přímou pomoc těm, kteří se ocitli v materiální a finanční nouzi a není v jejich silách ji řešit, se počítá s 200 tisíci korunami.

MINISTR DEBATOVAL SE STAROSTY

Na Nový Hrádek se prošel ministr životního prostředí Petr Hladík (v zadní řadě druhý zleva) při návštěvě Podyjí první dubnový čtvrtek. Ještě před tím diskutoval v Podmolí se starosty obcí ochranného pásma, zástupci města Znojma

a Jihomoravského kraje o spolupráci se Správou Národního parku Podyjí. Jednodenní pobyt v našem regionu ukončil setkáním s veřejností ve Znojmě. Lukov zastupovala místostarostka Vladimíra Hlochová (v první řadě první vlevo).

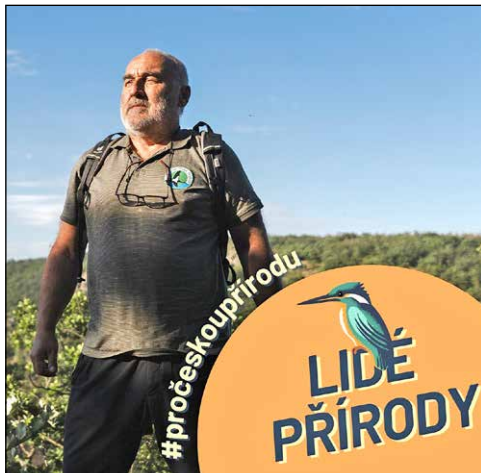

MARTIN ŠKORPÍK MÁ CENU J. E. PURKYNĚ

Ekolog Martin Škorpík z Lukova žije na jižní Moravě od roku 1987, kdy začal pracovat na Správě Chráněné krajinné oblasti Podyjí. Před vyhlášením Národního parku Podyjí v roce 1991 s kolegy absolvoval v obcích regionu osvětovou kampaň, zaměřenou na přínos územní ochrany. „Setkávali jsme se jak s pochopením, tak s nedůvěrou. Čas ukázal, jak národní park obcím pomohl. Zprostředkoval například finance na územní plány obcí, plynofikaci a další občanskou vybavenost,“ zhodnotil Škorpík, který se o devět let později podílel i na založení sousedního rakouského národního parku Thayatal.

Martin Škorpík působil na Správě Národního parku Podyjí jako vedoucí oddělení speciální ochrany přírody a strategického plánování. Od letošního roku pracuje již jen na zkrácený úvazek jako ekolog a podílí se na výzkumu území. O to více času má nyní na přednášky o přírodě, vývoji krajiny i ohrožených druzích fauny a flóry. Také vede exkur-

ze, spolupracuje s nevládními organizacemi a zapojuje se do debat o ochraně přírody v České republice. Za tyto aktivity a za popularizaci biologických věd obdržel Cenu J. E. Purkyně. Nyní se v nevládní organizaci věnuje péči a záchraně stepních biotopů na jižní Moravě, které jsou silně ohrožené zarůstáním a zástavbou.

SPORT

Vítězem Avanti běhu i Znojemského běžeckého poháru je Vojta Čabala

Na start devítikilometrového Avanti běhu v Lukově se za slunečného počasí první květnovou sobotu postavilo na šest desítek závodníků. Trať vedla zvládnutým terénem po silnici a polních cestách. Ženy ji měly o polovinu krat-

ší. Nejrychleji ji zdolal Lukovák Vojta Čabala, do cíle doběhl za 31 minut 29 vteřin. Byl nejen první ve své kategorii mužů do 39 let, ale stal se i nejrychlejším závodníkem celé běžecské soutěže. Se svým výkonem byl spokojen.

Jak se svěřil: „V prvním 4,5 kilometrovém kole jsme běželi ve skupince, ale ve druhém kole jsem už běžel první sám a tuto pozici jsem si uhlídal až do cíle.“ Současně respektuje a oceňuje výkony ostatních běžců. Trať je totiž poměrně náročná, zvláště kopec v Lukově od rybníka do cílové rovinky u penzionu Adalbert na návsi má prudké stoupání. Úspěšní byli i další Lukováci: Josef Hrubý doběhl jako třetí v kategorii mužů do 39 let (00:34:04),

Ondřej Šrámek byl čtvrtý (00:34:32) a Jiří Maxera pátý (00:39:58).

V Lukově byli také vyhlášení nejlepší závodníci Znojemského běžeckého poháru jubilejního 20. ročníku 2024 – 2025. Jeho vítězem se stal Vojta Čabala, druhý je Ondřej Šrámek a čtvrtý Josef Hrubý. Jeden z nejmladších běžců poháru, sedmnáctiletý Jiří Maxera z Lukova obsadil ve své věkové kategorii 27. pozici z více než stovky běžců.

Vojta Čabala je nejlepším závodníkem Znojemského běžeckého poháru 2024-2025, vlevo je „stříbrný“ Ondřej Šrámek.

HISTORICKÁ PŘÍLOHA

13. část

ALTHANNSKÉ MĚSTEČKO A JEHO OBYVATELÉ (1680 – 1793)

Poddaní a jejich povinnosti k vrchnosti a k půdě

Althannská vrchnost ve Vranově byla ve vztahu k lukovským poddaným mocenským hegemonem, měla zásadní vliv na jejich život, jejím právem a vlastnictvím byla půda, kterou obhospodařovali, její povinností – zjednodušeně řečeno – byla jejich ochrana. Postupně se ale tuto roli snažil přebírat stát. Nové císařské robotní patenty z let 1717 a 1738, reagující na neustálé nepokoje i otevřené vzpoury, regulovaly rozsah robot a délku robotního dne a do určité míry chránily poddané před útlakem. Ale stát nebyl schopen, a někdy ani ochoten je na vrchnostech vynutit.

Život na vsích a městečkách vranovského panství, které muselo být jako ostatní dominia uzavřeným světem pro sebe, tak šel dál v navyklém rytmu starostí, práce a drobných událostí. Stereotypní myšlení sedláků gruntovníků, jejich rodin a dalších obyvatel lukovského městečka se odvíjelo v jeho hranicích, tedy v prostoru, který dobře znali, na který byli zvyklí a kde cítili i určité bezpečí. Svět mimo tento akční rádius, částečně zprostředkovaný rychtářem a reprezentovaný panskými úředníky, byl cizí, nepřátelský, zaplněný riziky, z něho pocházely příčiny jejich těžkého života. A nešlo jen o pracovní nebo peněžní povinnosti k althannské vrchnosti. Šlo i o nemalou zátěž veřejných služeb jako byla například povinnost poskytovat zdarma koně a vozy (případně i potahy a obsluhu) vrchnosti nebo státu k přepravě osob a materiálu nebo zátěž vysoké kontribuce.^{1/}

Z Tereziánského katastru se dozvídáme o jejich půdě, přesněji půdě, kterou měli přidělenou k omezené dispozici a nikoli do plného vlastnictví. Její výměra činila 1505,4 staromoravských výsevkových měřic a 2/4 achtle.^{2/} Zařazena byla do páté bonitní třídy, což znamená, že jedno násevkové obilní zrno dalo – po obvyklém odpočtu zrna na další setí - čtyřnásobnou úrodu. Pěstovaly se, stále ještě při zachování zásad trojpolního hospodářství, hlavně obiloviny, na lepší půdě pšenice a ječmen, na méně kvalitní spíš žito a oves, hodně se sel hrách. Dále lukovští poddaní obhospodařovali 6 měřic zahrad, 5,6 měřic a 1/6 achtle pustin a 19 měřic a 1/4 achtle luk. Na poddanské, nikoli tedy na vrchnostenské půdě stálo pět chalup.

Celý tento rustikální majetkový soubor byl komplikovaným způsobem přepočten na 9 a 35/64 tzv. berních lánů. Z jednoho takového lánů se v roce 1768 patilo 66 zlatých a 27 krejcarů roční kontribuce, což velmi zhruba představovalo asi třetinu předpokládaného ročního výnosu. Z toho vyplývá, že lukovští poddaní, kteří platili daně, tedy především 35 robotujících usedlíků sedících na gruntech, odvedlo v tomto roce jako kontribuci asi 630 zlatých.^{3/}

Katastr nás dále informuje o výši poddanského zatížení robotujících lukovských sedláků a o jejich majetkové struktuře. Museli robotovat tři dny v týdnu, a to 12 celoláníků s párem koní, 2 celoláníci s párem volů, 5 pololáníků s jedním volem a 16 čtvrtláníků bez potahu jako pěší. Celková výměra lukovských poddanských gruntů tedy činila 20,5 lánů, což znamená, že se od lánové vizitace v roce 1672 nezměnila. Zvýšil se sice počet celoláníků o dva hospodáře, kteří ale obsadili dva v té době pusté celolánové grunty. „Zmizel“ jeden třičtvrtěláník, jehož půda byla patrně rozdělena na tři čtvrtlány, o které narostl počet čtvrtláníků. A místo tří pololáníků se jich objevuje pět, tedy o dva víc, ale rozdíl je způsoben rozdělením a obsazením jednoho lánů, který byl zaznamenán do lánového rejstříku jako „nově zpustlý“.

Z toho je vidět, že althannská vrchnost důsledně ochraňovala svoje zájmy, dbala na stabilizaci usedlosti a nepřipouštěla jejich zmenšování a drobení. Pro početné syny hospodářů bylo sice rozdělení gruntů lákavé, byla to vhodná příležitost jak neklesnout společensky a majetkově. Ale často jim nezbyvalo nic jiného, než se živit námezdní prací nebo obdělávat panskou půdu, kterou vrchnost nezahrnula do svého režijního hospodaření.

Tento problém – přes zvyšující se výnosy polí – zesilovalo prudké zvýšení počtu obyvatelstva, k němuž v Lukově došlo v průběhu 18. století. Třeba v roce 1771 tu žilo v 58 domech již 384 osob, z toho 290 dospělých a 94 dětí.^{4/} Ve srovnání s rokem 1691, tedy s dobou před 80 lety, kdy příznávací daňová fáse dominia zaznamenala 272 osob, zaznamenáváme dramatický nárůst o 41 procent!!! Stejný proces dynamického populačního růstu proběhl – přes vysokou mortalitu kojenců a malých dětí v té době^{5/} – i v okolních obcích.^{6/} Bylo to způsobeno především definitivním zotavením populace po pustošivém období válek, zvýšením produkce potravin, zlepšením hygienických podmínek života doprovázeným poklesem úmrtnosti a zvýšením porodnosti. Roli v tomto směru sehrály i tereziánské reformy.

Obtíže poddaných živících se obděláváním půdy navíc v třetí čtvrtině 18. století zvyšovala nadměrná a prosperitu omezující záliba generála jízdy Michala Antonína Althanna v lovu, na který vyjížděl na Vranovsko s oficíry svého dragounského pluku. Na svém panství proto rozšiřoval, zveleboval a chránil lesní porosty na úkor ostatní půdy a hájil tu početná stáda jelenů volně se pasoucí na zemědělských kulturách. V každé své obci, tedy i v Lukově s jeho panským lesním revírem, navíc vybudoval od šesti do deseti loveckých polních stanovišť a ty pak intenzivně využíval. Schopnost sedláků platit povinné peněžní dávky proto klesala, přestože jim generál platil někdy až 1000 zlatých ročně za napáchané škody. Jak o tom svědčí výpověď justiciára vranovského dominia F. Pittnera z roku 1803, významně se v té době snižovala i cena pozemků dominia.⁷¹

Vraťme se však k Tereziánskému katastru. Roboty v něm uvedená nepřekračovala třidenní normu stanovenou robotním patentem císaře Leopolda z roku 1680. Šlo o velmi zatěžující povinnost, která se ovšem nevztahovala na osoby, ale na jednotlivé usedlosti. Hospodář ji proto nemusel vykonávat sám, ale mohl za sebe vyslat někoho jiného, například dospělého syna nebo čeledína. To mohla většina celolánků s obtížemi, ale už ne třeba sedlák obhospodařující čtvrtlánové polnosti. U větších usedlíků se tedy stávalo, že v době největší práce, kdy byla potřeba každá ruka, byla poslána na robotu nejméně výkonná osoba a nejméně výkonný potah.

Při robotě s koňmi nebo voly se oralo, vláčelo, hnojilo, selo a svázelo z polí, luk a lesů, pěší robotníci pracovali při setí, při žních, při sekání a sušení sena a otav, také ale například při náročném stříhání více jak tisíce ovcí lukovské ovčímý, při opravách cest a panských budov dvora a pivovaru atd. Častá byla roboty potažní, nepříjemné byly daleké fůry, různě byla interpretována délka robotního dne trvajících „od slunce východu do slunce západu“.

Jaké bylo sociální složení tehdejšího Lukova? V každém případě majetkově diferencované. Nejvýznamnější skupinou byli sedláci se svými rodinami disponující gruntem a půdou, i když se samozřejmě lišili velikostí majetku. Na nižším stupni stáli podstatně méně majetní domkáři s nevelkými polnostmi postačujícími k obtížnému uživení rodiny a tzv. zahradníci vlastníci domek často jen s malou zahrádkou, tedy bezzemci. Ti byli také spolu s domkáři povinni vykonávat pěší roboty. Na nejnižším stupni společenského žebříčku pak spočívali podruzi, nádeníci, čeledíni

bez vlastního obydlí zaměstnávání sedláky nebo panským dvorem. Ti v Lukově v neznámém počtu žili, někteří z nich si přivydělávali pro vesnici potřebnými řemesly, jako bylo kovářství či podkovářství, přestože se tyto nutné služby snažili zajišťovat i migrující řemeslníci.

K lukovské „aristokracii“ na druhé straně patřili mlynáři z obou mlýnů pod Novým Hrádkem, dále šafář panského dvora, privilegovaný lukovský rychtář, svým způsobem i hajný lukovského lesního revíru. A samozřejmě celolánici, z jejichž středu byli většinou vybíráni konšelé obce (obecní starší). Ti pak spolu s rychtářem pomáhali vyřizovat vrchnostenské příkazy v každém domě a byli zodpovědní za výběr daní a poplatků, za obecní pořádek, za vedení účtů a organizaci robot i obecní pastvy, opravy cest a studní atd. V čele s rychtářem, tak jako dříve, rozhodovali drobné spory mezi sousedy, řešili a trestali přestupky, vážnější problémy hlásili do Vranova. Nešlo ale o autonomní samosprávu obce, ale o její zprostředkovanou vlastnickou správu s důležitým vlivem místních autorit, která byla pod trvalým a důsledným dohledem vranovské vrchnosti.

Postavení lukovských poddaných v té době, charakterizované především tzv. člověčenstvím, tedy tíživou vázaností k půdě, však nelze přes veškeré nároky státu a často bezohledný a ponižující nátlak vrchnosti považovat za katastrofální. S východním ruským nevolnictvím, kde se lidé prodávali jako půda nebo dobytek, nesnese srovnání.^{8/} Jestliže bylo dobré počasí, tedy ani sucho, ani velké deště, a urodilo-li se, jestliže hospodářská zvířata netrpěla epidemiemi, pak byla bilance usedlosti příznivá, potěšující, přinášející prosperitu sedlákovi i vrchnosti. Byli i sedláci zámožní a velmi zámožní.^{9/}

A pak – stát se svou osvícensko-absolutistickou orientací skutečně usiloval o to, aby se stereotypní a velmi neutěšené poddanské poměry zlepšily. Projevem této snahy byla v atmosféře postupně se rodící svobody dílčí císařská nařízení příznivě upravující například dědickou posloupnost poddaných, zakazující uplatňování přímusů, umožňující výkup z roboty nebo i zakoupení gruntu. Důležitým v tomto smyslu byl ale zejména poslední robotní patent z roku 1775^{10/}, který vydala Marie Terezie po rozsáhlých poddanských nepokojích a po několika neúrodných letech, a samozřejmě patent Josefa II. o zrušení dědičného poddanství z roku 1781 zajišťující volnost sociálního pohybu jako bylo svobodné stěhování, uzavírání sňatků bez povolení vrchnosti, odchod na studia nebo do učení podle vlastní volby aj.

Poznámky

1/

Významný český historik meziválečného období Josef Pekař například vypočítal, že na panství Kost platil poddaný sedlák 70 až 80 procent z výtěžku svého hospodářství na kontribuci, vrchnostenská břemena (počítaje v to hodnotu robotní práce) a církevní desátky, takže pro něho samého zbylo 20–30 procent. Viz Krofta, K.: Dějiny selského stavu, s. 254.

2/

Tamtéž, s. 16. - Staromoravská výsevková měrice byla při výpočtu berních lánů volně posuzovanou jednotkou v rozmezí 570–900 čtverečných sáhů – podle předpokládaného výnosu určeného v kombinaci bonitní třídy a obvyklých prodejních cen v místě. U všech zahrad a pastvin se jednotně počítalo s výměrou 670 čtverečných sáhů. Čtverečný sáh = 3,596652 m².

3/

Příklady pro srovnání. V roce 1756, tedy v krizovém válečném období, stála kráva zhruba asi 30 zlatých, husa 18 krejcarů, slepice 8 krejcarů. V roce 1781, tedy již v době mírové, se kráva prodávala od 10 do 15 zlatých. Libra hovězího masa, tedy o něco víc jak půl kilogramu, byla v roce 1756 za 4 krejcare, korec pšenice (asi 96 litrů) se ve stejné době cenil na trhu od 4 do 7 zlatých. Nebo jiný příklad - denní mzda tesařského mistra dosahovala v roce 1773 výše 15 krejcarů, v roce 1781 stoupla na 20 krejcarů, denní mzda zednického tovaryše se v roce 1764 se pohybovala kolem 18 krejcarů, zednického mistra kolem 24 krejcarů (1 zlatý = 60 krejcarů). Údaje jsou jen orientační, výrazně je ovlivňovaly místní odlišnosti, aktuální roční úroda, společenský pohyb atd. Více viz Nohejlová-Prátová, Emanuela: Krátký přehled českého mincovnictví a tabulky cen a mezd. Opava 1964.

4/

Zaoral, P.: Vranov – hrad, později zámek a jeho panství v zrcadle staletí, s. 64, 73. – Autor se opírá o rukopisné dílo „Alma diocesis Olomucensis seu consignatie omnium decanatum ... etc.“ uložené v kroměřížské zámecké knihovně, v němž jsou uvedeny počty dospělých přijímajících svátosti, a také počty dětí z každé vsi dominia (starší děti jsou zahrnuty do kategorie „dospělí“).

5/

Bělina, Pavel – Kaše, Jiří – Kučera, Jan P.: Velké dějiny země Koruny české, svazek X, s. 323. – Ještě koncem 18. století dosahovala kojenecká úmrtnost 30 procent a v celozemském průměru se z osmi dětí dožily 20 let jenom dvě.

6/

Zaoral, P.: Vranov – hrad, později zámek a jeho panství v zrcadle staletí, s. 57, 64. – Například počet obyvatel Vracovic se za stejné období zvýšil ze 195 na 368, Milíčovic z 214 na 280, Horního Břečkova z 269 na 328, Čížova ze 173 na 262.

7/

Pittner, F.: Einleitung in die Geschichte der Herrschaft Frain und Neuhausel. In: Znaimer Wochenblatt (Sumährerland, Volkartz), 1924, s. 151. (Rukopisný originál uložen v Archivu města Brna, fond Hofferiana, karton Vranov nad Dyjí.)

8/

Ruský nevolník, oddělený od své rodiny, byl de facto považován za movitý majetek statkáře a mohl se stát a také se stával předmětem samostatného obchodu. Ještě na konci 18. století ho bylo možné prodávat bez půdy – dokonce i jednotlivě, po kusech, s uvedením věku a jeho dovedností, podobně jako hospodářské zvíře. Pro ilustraci této lidské degradace uvádíme několik autentických inzerátů. Příklad z roku 1794, tverská gubernie: „Na prodej: děvče, 22 let, těhotná v pátém měsíci. Umí prád, vařit a dojit pro vodu. Cena podle domluvy.“ V roce 1797 byl v Petrohradě prodán sedmiletý chlapec samostatně, bez rodičů, za 5 rublů, přičemž cena byla snížena s ohledem „na jeho slabší tělesnou konstituci“. Nebo inzerát z roku 1790, Moskva: „Na prodej: mladá děvče, hezká, zdravá, umí tančit. Má strach z mužů. 10 rublů.“ Nebo z roku 1780, smolenská gubernie: „Na prodej: dva muziči – jeden hluchý, druhý líný, ale silný. Spolu levněji.“ Více viz Hellie, Richard: Enserfment and Military Change in Muscovy. Chicago: University of Chicago Press, 1971, s. 353–355.

9/

Bělina, Pavel – Kaše, Jiří – Mikulec, Jiří – Veselá, Irena – Vlnas, Vít: Velké dějiny země Koruny české, svazek IX (1683-1740). Praha a Litomyšl 2011, s. 213-218 a 380-388.

10/

Krofta, Kamil: Dějiny selského stavu, s. 313–332. Poddaní byli v patentu rozděleni do 11 tříd podle výše placené kontribuce odváděné na základě držení majetku. Pro každou třídu byly přesně stanoveny povinnosti – například do první třídy byli zařazeni nemajetní podruzi, kteří neplatili kontribuci, ti museli „ručně“ odpracovat 13 dní do roka, nejbohatší sedláci v 11. třídě byli povinni robotovat se dvěma dvojspréžnými potahy tři dny v týdnu, kromě toho v době od 24. června do 28. září jedním člověkem z čeledi nebo z členů rodiny tři dny pěší robotou, vrchnost jim ale musela poskytnout chleba. Délka robotního dne od října do března byla určena na osm hodin, od dubna do září trvala dvanáct hodin, do tohoto času se ovšem započítávala hodina v zimě a dvě hodiny v létě na odpočinek a na nakrmení tažného dobytka a dále na cestu tam i zpět. Ve žních se připouštělo prodloužit robotu o hodinu až dvě.

1. Obecní ples Lukova (10. ledna)

Masopust a dětský karneval (1. března)

Velikonoční hrkání (17. a 19. dubna)

Pálení čarodějnic (30. dubna)

Štrúdlobraní (24. května)

FOTOGALERIE

Součástí Štrúdlobraní byla i soutěž v pití půl litru piva.

Výlet do Robinson parku v Jihlavě (7. června)

Setkání rodáků (24. května)

Více fotografií najdete na webu a Facebooku městyse Lukova.

TIRÁŽ: Lukovský zpravodaj je registrován u Ministerstva kultury ČR pod evidenčním číslem E 24 291. Jeho vydavatelem je městys Lukov, č.p. 92, 669 02 Znojmo 2, IČO 00636843. Vychází dvakrát ročně, v lednu a v červenci. Je určen pro obyvatele Lukova, do každé domácnosti je distribuován zdarma. Náklad: 130 kusů. Neprodejně: Přetisk jen se souhlasem vydavatele. Autoři textů: Marek Langer, Vladimír Hochtová, Jitka Mityšková (také editorka), Karel a Miroslava Janičkovi (historická příloha). Fotografie: Jitka Mityšková, Jana Langerová (1. ples Lukova, setkání rodáků), Bedřich Čermák (sport) a archiv městyse Lukov.